CENTRALNA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

MOB
2015

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę

☐ dysleksja

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA BIAŁORUSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

DATA: **22 maja 2015 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **170 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 11 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MOB-P1_**1**P-152

☐

MOB
2015

Układ graficzny
© CKE 2015

Заданне 1.

Юліта Стэпанюк

Бардаўская Восень!

Сонца схавалася за хмарамі, туман, дождж, пажоўклае лісце – гэта знак, што восень уладарыць напоўніцу і час на Фестываль „Бардаўская Восень"! […] Арганізатарам Фестывалю, які 19-ты раз гасціць на Падляшшы, з'яўляецца Звяз Беларускай Моладзі. „Бардаўская Восень" – гэта адзін з тых фестываляў, дзе ад самага пачатку можна было паслухаць больш смелай творчасці. Праз 19 гадоў нічога не змянілася, а „Барды" надалей збіраюць выключных творцаў і ўражлівую публіку.

Падчас 5 фестывальных дзён […] аматары бардаўскай песні змогуць прыняць удзел у канцэртах, на якіх выступяць як вядомыя і любімыя беларускія творцы, гэтак і маладыя, што толькі робяць першыя крокі на „бардаўскай" сцэне. Побач з „ветэранамі" Фестывалю […] выступяць дэбютанты. […]

Некалькі гадоў „Бардаўская Восень" гасцюе ў сталіцы Падляшша – Беластоку. Сёлета ў новым гмаху Падляшскай Оперы і Філармоніі прадставіць сябе пераможца Grand Prix ды госці фестывалю: Bosae Sonca (са спецыяльна падрыхтаванай акустычнай праграмай), гурт-гаспадар ILO & friends ды вядомы беларускі музыка Зміцер Вайцюшкевіч пад акампанемент слыннага W-Z Orkiestra. […]

Фестываль „Бардаўская Восень" – гэта найстарэйшы такога кшталту фестываль беларускай бардаўскай ды аўтарскай песні. Класічныя барды, стваральнікі аўтарскіх песень ды акустычныя праграмы рок-гуртоў. „Бардаўская Восень" – гэта фестываль, які стараецца адлюстроўваць актуальны стан беларускай аўтарскай песні ў многіх плашчынах, спалучаючы ў сабе розныя стылі і накірункі. З 1994 г. на „бардаўскай" сцэне прадстаўленыя найлепшыя выканаўцы, што прэзентуюць гэты гатунак музыкі.

www.vosien.org

Заданне 1.1. (0–1)

Адшукай эквіваленты да дэфініцый.

А. Той, хто ўпершыню выступае на якім-небудзь полі дзейнасці – ....

Б. У гэтым годзе – ....

Заданне 1.2. (0–1)

Утвары назоўнікі ад дадзеных дзеясловаў.

А. адлюстроўваць – ....

Б. прэзентаваць – ....

Заданне 1.3. (0–1)

Напішы лічэбнікі словамі.

А. праз 19 гадоў – праз ……………………………………………………...………. гадоў

Б. падчас 5 фестывальных дзён – падчас …...…………...…………… фестывальных дзён

Заданне 1.4. (0–1)

Падбяры сінонімы да дадзеных слоў:

А. туман – ....

Б. выключны – ....

Заданне 1.5. (0–1)

Галоўная мэта тэксту – гэта

А. інфармацыя.

Б. ацэнка фестывалю.

В. заахвочванне да ўдзелу ў мерапрыемстве.

Заданне 2.

Юрка Асеннік
Павал Станкевіч

БАСовішча – фестываль беларусаў у Польшчы

БАСовішча – фестываль беларусаў у Польшчы – праходзіць у Кнышынскай пушчы, каля беларуска-польскай мяжы. Арганізаваны з 1990 года дзеля інтэграцыі беларускага асяроддзя. Прэзентуе музычныя здабыткі народу па абодва бакі дзяржаўнай мяжы. […] На лясной паляне праходзіць адзін з найбольш арыгінальных рок-фестываляў у гэтай частцы Еўропы.

Ясна, мы – польскія беларусы – тут гаспадары. І БАСовішча – гэта для нас месца супольнай сустрэчы з беларускай музыкай. Хочам дзерці глотку пад сцэнай і спяваць песні на блізкай нашаму сэрцу беларускай мове. Мы – нацыянальная меншасць, але таксама частка большай супольнасці. У нас польская дзяржаўнасць, беларуская нацыянальнасць і еўрапейская культура. Жывем у месцы, дзе на працягу стагоддзяў спатыкаліся народы і рэлігіі. Лічым, што гэта нашае багацце, але і наш доўг перад усімі “тутэйшымі”. Таксама перамены апошніх дзесяцігоддзяў – гэта супольны досвед цэлай Усходняй Еўропы. Таму хочам, каб БАСовішча было фестывалем усіх усходніх еўрапейцаў.

Тое, што можам прымаць у нас беларусаў з Беларусі, важнае для нас як дэкларацыя супольных вартасцяў. Самавызначэнне, грамадзянскія свабоды, пачуццё сувязі з еўрапейскай культурай. Беларусь – частка Еўропы і заўсёды будзем гаварыць пра яе з гонарам.

Гэты фестываль не падзяляе ўдзельнікаў на лепшых і горшых. Гэта фестываль разнародных. Хаця дэмакратычныя працэсы ў кожнай краіне праходзяць па-свойму, то людская і грамадзянская ўражлівасць павінна быць важнай крыніцай узаемнай інспірацыі ды пошукаў.

Музыка нараджае шчырасць ды натуральнасць. Калі дадаць да гэтага адкрытасць жыхароў Падляшша, становіцца ясна, што БАСовішча – гэта месца сапраўднага спаткання з людзьмі. Супольна перажываючы спантанныя эмоцыі, неабходныя на канцэртах, можам лепш зразумець адзін аднаго і ўзаемна падтрымліваць нашыя аспірацыі. Каля мяжы Польшчы і Беларусі няма межаў між намі. […] Фестываль – гэта шматкультурны музычны дыялог. Запрашаем найцікавейшыя польскія, беларускія ды ўкраінскія гурты, але таксама дэбютантаў і музычных маргіналаў. Ад клезмерскага аркестра,[…] цяжкага рока па клубную музыку.

www.racyja.com

Заданне 2.1. (0–3)

Напішы план да тэксту ў трох пунктах.

....

....

....

Заданне 2.2. (0–2)

Напішы, як разумееш словы з другога абзаца. Які гэта стыль беларускай мовы?

Дзерці глотку – ....

Стыль – ....

Заданне 2.3. (0–2)

Якая мэта арганізавання „БАСовішча", сярод тых, якія прыводзіць Аўтар тэксту, з'яўляецца, на тваю думку, самай важнай? Абгрунтуй свой адказ.

....

....

....

Заданне 2.4. (0–1)

На аснове тэксту 2 адкажы праўда гэта ці фальш. Інфармацыі праўдзівыя пазнач літарай (**П**), фальшывыя (**Ф**).

	праўда	фальш
1. БАСовішча пачалі арганізоўваць у XXI стагоддзі.		
2. На БАСовішчы выступаюць толькі беларускія гурты з Польшчы.		

Заданне 3.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Тэма 1. Ці мова з’яўляецца скарбам нацыі? Абмяркуй праблему і абгрунтуй свой погляд, спасылаючыся на ніжэй пададзены фрагмент тэксту Францішка Багушэвіча *Прадмова да Дудкі беларускай* і цэлага твора. Твая праца павінна налічваць не менш чым 250 слоў.

Мацей Бурачок (Францішак Багушэвіч)

Прадмова да Дудкі беларускай

Братцы мілыя, дзеці Зямлі-маткі маей! Вам афяруючы працу сваю, мушу з вамі пагаварыць трохі аб нашай долі-нядолі, аб нашай бацькавай спрадвечнай мове, каторую мы самі, да і не адны мы, а ўсе людзі цёмныя «мужыцкай» завуць, а завецца яна «беларускай». Я сам калісь думаў, што мова наша – «мужыцкая» мова, і толькі таго! Але, паздароў Божа добрых людцоў, як навучылі мяне чытаць-пісаць, з той пары я шмат гдзе быў, шмат чаго відзеў і чытаў: і праканаўся, што мова нашая ёсць такая ж людская і панская, як і французская, альбо нямецкая, альбо і іншая якая. Чытаў я ці мала старых папераў, па дзвесце, па трыста гадоў таму пісаных у нашай зямлі і пісаных вялікімі панамі а нашай мовай чысцюсенькай, як бы вот цяпер пісалася. Увідзеўшы гэта, я часта думаў: Божа ж мой, Божа! Што ж мы за такія бяздольныя? Якаясь маленькая Булгарыя – са жменя таго народу, – якіясьці Харваты, Чэхі, Маларосы і другія пабратымцы нашыя […] маюць па-свайму пісаныя і друкованыя ксёнжачкі і газэты, і набожныя, і смешныя, і слёзныя, і гісторыйкі, і баячкі; і дзеткі іх чытаюць так, як і гавораць, а ў нас як бы захацеў цыдулку ці да бацькі лісток напісаць па-свойму, дык, можа б, і ў сваёй вёсцы людзі сказалі, што «піша па-мужыцку», і як дурня абсмяялі б! А можа, і праўды наша мова такая, што ёю нічога добрага ні сказаць, ні напісаць не можна? Ой, не! Наша мова для нас святая, бо яна нам ад Бога даная, як і другім добрым людцам, і гаворым жа мы ёю шмат і добрага, але так ужо мы самі пусцілі яе на здзек, не раўнуючы, як і паны вялікія ахотней гавораць па-французску, як па-свойму. Нас жа не жменька, а з шэсць мільёнаў – больш і шмат больш, не раўнуючы, як жыдоў, напрыклад, або татар, ці армян, а пакажы ж, ваша, хоць адну ксёнжачку ці аб гаспадарцы, ці так аб жыцці нашым, каб па-нашаму?

Ці ж ужо нам канечне толькі на чужой мове чытаць і пісаць можна? Яно добра, а навет і трэба знаць суседзкую мову, але наперш трэба знаць сваю. Перадумаўшы ўсё гэта, я, братцы, адважыўся напісаць для вас сякія-такія вершыкі: хто іх спадабае, таму дзякуй! А хто падумае лепш і больш напісаць, таму чэсць вечная і ад жывых людзей, і ад бацькавых касцей! А пісаць ёсць шмат чаго!

Спрадвеку, як наша зямелька з Літвой злучылася, як і з Польшчай з’ядналася дабравольна, дык усе яе «Бяларусяй» звалі, і недарма ж гэта! Не вялікая, не малая, не чырвоная, не чорная яна была, а белая, чыстая; нікога не біла, не падбівала, толькі баранілася.

Шмат было такіх народаў, што страцілі наперш мову сваю, так як той чалавек прад скананнем, катораму мову займе, а потым і зусім замёрлі. Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі! Пазнаюць людзей ці па гаворцы, ці па адзежы, хто якую носе; ото ж гаворка, язык і ёсць адзежа душы.

Ужо больш як пяцьсот гадоў таму, да панавання князя Вітэнэса на Літве, Беларусія разам з Літвой баранілася ад крыжацкіх напасці, і шмат местаў, як Полацк, прызнавалі

над сабой панаванне князёў Літоўскіх, а после Вітэнэса Літоўскі князь Гядымін злучыў зусім Беларусію з Літвой у адно сільнае каралеўства і адваяваў шмат зямлі ад крыжакоў і ад другіх суседаў. Літва пяцьсот дваццаць гадоў таму назад ужо была ад Балтыцкага мора ўдоўжкі аж да Чорнага, ад Дняпра і Днястра-ракі да Нёмна; ад Каменьца места аж да Вязьмы – у сярэдзіне Вялікаросіі; ад Дынабурга і за Крамяньчук, а ў сярэдзіне Літвы, як тое зярно ў гарэху, была наша зямліца − Беларусь! Можа, хто спытае: гдзе ж цяпер Беларусь? Там, братцы, яна, гдзе наша мова жывець: яна ад Вільні да Мазыра, ад Вітэбска за малым не да Чарнігава, гдзе Гродна, Міньск, Магілёў, Вільня і шмат мястэчкаў і вёсак...

Ф.Багушэвіч, *Прадмова да зборніка „Дудка беларуская”* [у:] В. Сянкевіч, Я. Грыгарук, *Беларуская літаратура. Хрэстаматыя для сярэдніх школ*, Warszawa 2001, s. 74–75.

Тэма 2. Зрабі аналіз верша. Пастаў інтэрпрэтацыйны тэзіс і абгрунтуй яго. Твая праца павінна налічваць не менш чым 250 слоў.

Максім Танк

Паэзія

Я ведаў, што ты – бліскавіца,
Што хмары рассекла;
Я ведаў, што ты – вызваленне
З няволі і пекла.

Вясновая кветка,
Што камень прабіла магільны,
Разведчыка след
На дарозе крамністай і пыльнай;

Я ведаў, што ты – пацалунак,
Ты – дружба і радасць,
Ты – чорствага хлеба скарынка
І сок вінаграда.

А ты аказалася большым:
Ты – кроў, што пульсуе па жылах,
Ты – сонца, якое
Прасторы святлом азарыла,

І без чаго, як без маці
Або без радзімы,
Ні нараджацца, ні жыць
На зямлі немагчыма!

М. Танк, *Паэзія* [у:] Я. Карчэўскі, *Сучасная беларуская літаратура. Падручнік па літаратурнай і культурнай адукацыі для вучняў 3 класа сярэдніх школ*, Warszawa 2003, s. 56.

WYPRACOWANIE

na temat nr....................

Tabelę wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
rozprawka	A.	0 – 3 – 6		
	B.	0 – 4 – 6 – 9 – 12		
interpretacja	A.	0 – 2 – 4 – 6		
	B.	0 – 4 – 8 – 12		
	C.	0 – 1 – 2		
	D.	0 – 2 – 4		
	E.	0 – 1 – 2		
	F.	0 – 1 – 3		
	G.	0 – 2 – 4		
	H.	0 – 2 – 4		

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

MOB-P1_1P-152

PESEL

Miejsce na naklejkę
z nr. PESEL

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

WYPEŁNIA EGZAMINATOR

Temat: ☐1 ☐2

Nr zad	Punkty			
	0	1	2	3
1.1	☐	☐		
1.2	☐	☐		
1.3	☐	☐		
1.4	☐	☐		
1.5	☐	☐		
2.1	☐	☐	☐	☐
2.2	☐	☐	☐	
2.3	☐	☐	☐	
2.4	☐	☐		

	Punkty					
A i B	0	2	3	4	6	7
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		8	9	10	12	14
		☐	☐	☐	☐	☐
		15	16	18		
		☐	☐	☐		
C	0	1	2			
	☐	☐	☐			
D	0	2	4			
	☐	☐	☐			
E	0	1	2			
	☐	☐	☐			
F	0	1	3			
	☐	☐	☐			
G	0	2	4			
	☐	☐	☐			
H	0	2	4			
	☐	☐	☐			

☐N SUMA PUNKTÓW

D	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
J	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

KOD EGZAMINATORA

....
Czytelny podpis egzaminatora

KOD ZDAJĄCEGO